

Годишен доклад на Научната мрежа за оценка на риска от ГМО на ЕОБХ за 2018 г.

Европейският орган за безопасност на храните (ЕОБХ) се стреми да развива тясно сътрудничество с държавите членки и да укрепва връзките си с институционалните партньори и заинтересованите страни, както препоръчва неговият Управителен

съвет. Съгласно стратегията на ЕОБХ за сътрудничество с държавите членки, през 2010 г. е създадена Научна мрежа за оценка на риска от ГМО. От учредителното си заседание през ноември 2010 г. ГМО мрежата се среща веднъж годишно.

Основните цели на ГМО мрежата са да подобрят диалога между участниците; да изградят единно разбиране на принципите за оценка на риска от ГМО, да разширят познанията в областта на ГМО; да заздравят доверието в научните оценки извършвани в ЕС и да осигурят прозрачност на процеса по оценка на риска. Цел на научната мрежа по ГМО е и повишаване нивото на хармонизация на оценките на риска изготвяни в ЕС.

В момента 28 държави членки на ЕС и Норвегия участват в ГМО мрежата. Швейцария, Турция и Босна и Херцеговина са поканени като наблюдатели. На всяка страна е разрешено да номинира две свои организации: една с компетентност в областта на молекулярната характеристика и безопасността на храните/фуражите и една с компетентност в областта на оценката на риска за околната среда. От нашата страна номинирани са Национален център по общественото здраве и анализи (по първото направление) и Агробиоинститут (по второто). Най-много по двама експерти от всяка държава членка (по един от всяко направление) могат да участват в мрежата.

Миналогодишната среща на научната мрежа по ГМО, в която участват 36 експерта от 24 държави членки, представители от Норвегия и ЕОБХ, както и

наблюдатели от Швейцария и Европейската комисия, се състоя на 8 и 9 ноември в Парма (Италия).

На първия ден участниците се запознават с текущата работа на Панел ГМО като обсъжданията засягат становището на ЕОБХ, касаещо 90-дневните експерименти с ГМ храни/фуражи и техническите изисквания по отношение качеството на секвенирането на ДНК, необходимо за характеризиране на ГМО. Дискутират се и критериите за избор на подходящ растителен материал за оценка на ГМ фуражи и методите за определяне нивата на новоекспресираните в ГМ растения протеини.

На срещата е представен и **проект на ръководство за определяне на експозицията на ГМО чрез храни**, като документът се очаква да бъде публикуван от ЕОБХ през 2019 г.

На втория ден от срещата е представена дейността на немската Централна комисия по биологична безопасност свързана с развитието и предизвикателствата пред **синтетичната биология** – тя е последната фаза от развитието на биотехнологията, при която посредством манипулиране на генетичния материал е възможно да се проектират и създават живи организми, притежаващи желани полезни характеристики. Изяснява се, че проучванията свързани с явлението *gene drive* и получените чрез *gene drive* технологии организми не са част от синтетичната биология. В момента предстои задълбочена дискусия по въпроса дали организмите, получени чрез методите на синтетичната биология, ще бъдат оценявани за безопасност съгласно изискванията за ГМО и необходими ли са допълнителни методи за оценка на риска.

На втория ден от срещата се обсъждат и **приликите и разликите между ГМО и организмите получени чрез *gene drive* (ГДО)**, като по-специално внимание се обръща на спецификата на оценката на тяхната безопасност. Най-значимата разлика между ГМО и ГДО, която ще окаже съществено въздействие върху околната среда (животински и растителни видове, хранителни вериги, екосистеми), се състои в това, че ГДО са създадени за да разпространят новия генетичен материал в естествените популации. Ето защо принципите и методите за оценка на риска за околната среда от ГМО не са

приложими при оценката на ГДО. Освен това ГДО ще повдигнат и много етични и социалноикономически въпроси.

Източник: EFSA, Olaru I and Waigmann E, 2019. Annual report of the EFSA Scientific Network for Risk Assessment of GMOs for 2018. EFSA supporting publication 2019: EN-1577. 15 pp. doi:10.2903/sp.efsa.2019.EN-1577

7.03.2019 г.

ИЗГОТВИЛ:

ГЛ. ЕКСПЕРТ, А. ДИМИТРОВА

ДИРЕКЦИЯ „ОЦЕНКА НА РИСКА ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА“